

belijdenis aanleiding
eigen om belijdenis
vindt daarin, dat
voor den Dienst de
et, dat men door een
leven geen belijdenis
en, dan zou het zeker
personen toch te
s geloofs te doen. Eer
an worden aangeregd,
die zonde volhouden,
kunnen afleggen. De
uigenachtige belijdenis
heeft voor alle dingen
theid in zoo heilige
gen. Wel dient ook
roeping te worden
tevens dient hun te
zich, zoolang ze zich
te roeping niet kunnen
de vermaningen
stand erger dan
een volhouden is in
de Kerkraad ook
Lasco het reeds voor
van de gemeente af
rens van 13-20 jaar,
vroegeren leeftijd,
belijdenis deed, moge
zijn genomen zijn, en
een tiental jaren
orden, maar toe te
z, die openlijk wel-
geloofs af te leggen,
zijn of een slecht leven
uit als lidmaten
staan, mag niet. Al
in de Kerk ingelijdt,
dat ze geen geloof-
n daarom niet in de
Vie weigert den naam
en, behoort in de
niet te huis. In een
te toestand geduld
die als belijdenis
niet.

leen met zulke ge-
ware de zaak niet
dergelijke menschen,
it meer ter kerke
n niet meer gelezen
r wandel voor de
en voor wereld een
en nog tot de Kerk
ouders hen toen ze
erk lieten doopen,
volvoegen en bieden
borg voor de christe-
r kinderen. Zelfs
men hun kinderen
aren ze bereid bij
te laten optreden,
id nog volkomen
lk een doop te
mag men niet van
eft men te rekenen
Vet of iemand nog
pboek der gemeente
of hij een geloofge-
aad, die zulke een
et uit de gemeente
os als doopdijst
hij zou die zonde
neer hij op grond
nan of vrouw toch
an kinderen doopen

en uitzondering, en
um heeft met haar
p het oog gehad.
omen kunnen be-
beallissing zeer
was. Welke toe-
eld heeft, bespre-
l.

DR. H. H. K.

Scholen.

ngen door Dr. J. H.
an met. Harlaar te
len heer A. C. van
oden in de collecte,

AGERS, Voorzitter.

ts EENER ANALYSE
EN ORGANISME.

ay, van niet minder
gste af-veering van
LJKE VERENIGING
IDIGEN IN NEDER-

andeld dankt mij,
ak-menschen zijn,
arbij is de wijze
eld, mij zoo blij-
ngen voel uit dese
te deelen. Laat
ij blij-verstaende
n schrijver van de
r FUNCTIES VAN
hij voor de mees-
bekende is, even

te GHOENINGEN en
het physiologisch
URDER, werkzaam.
nudeerde hij aan
AMSTELDAM en
BAKHUIS ROOS-
tijn Prof. PLACE
gebieden, die zijn
ident BUTENDIJK
e geworden van,
erkend wordt,
eld en daarbij,
ters blijkt, wijs-

ende.

en gansch ander
telijk" noemen,
er BUTENDIJK,
te studie en oog-
ging van begi-
mer de „chris-
g waren.

En nu blijkt mij uit deze zijn SCHETS, dat
deze zelfde heer BUTENDIJK thans bij zijn
wetenschappelijk denken van vóór-oordelen
uitgaat, waarvan hij het hante, ook de Chris-
telijke Genees- en Natuurkundigen uitgaat.

Zelfs maar aan de schets eener analyse
dier veranderende wetenschappelijke denkwijze
van den heer BUTENDIJK zal ik wel laten mij
te wagen. Alleen de geest des menschen, die
is hem is, weet wat des menschen is. Maar
bovendien hangt een dergelijke verandering
met rooveel onbewust psychisch gebeuren
samen, dat zelfs de geest des menschen, die
hem is, er niet alles van weet. Toch wil het
mij voorkomen, dat de betovloeding, die hij,
bewust of onbewust, van ROOSBOOM en PLACE
heeft ondergaan, bij het rekenen met de psy-
chische factoren, welke deze verandering hebben
veroorzaakt, niet mag verwaarloosd. En even-
szo, dat, hoe blij-verraast mij het *feti sel*
dier veranderlijk ook is, haar ontstaan, door
wat mij uit het BUTENDIJK in de laatste
jaren nu en dan gebouwen gesprekken bleek,
mij niet geheel onverklaarbaar is. Dan, belang-
rijker dan de verandering van denkwijze van
desen essayist, is voor mijn lezers het essay
zelf en ik wil daarom trachten daarvan een
kort en, voorzover mij dat als leek mogelijk
is, juist resumé te geven.

De titel: *SCHETS EENER ANALYSE DER FUNCTIES VAN ORGANE EN ORGANISME*, zoo, daar
ik meen, kunnen vertolkt met „Hoofdfunctien
eener ontleding der verrichtingen van organen en
organisme". Tot, zoo noodig, meer verstand
der laatste twee woorden, zou er nog aan kun-
nen toegevoegd worden, dat, om iets te noemen,
„n menscheelich lichaam een organisme en zijn
hand of zijn spier een orgaan is."

Met dat „orgaan" en „organisme" bevinden
wij ons op het gebied van het „organische" of
van dat der „levende" natuur; van planten, die-
ren en menschen-lieven en hun organen. Orga-
nen en organismen zijn gecroeld uit levende
„cellen" en niet alleen bij deze groeisel maar
ook bij hun elementen: de „cellen" kan men
spreken van organen en organismen en is dan ook,
zoals BUTENDIJK zegt, een *amele*, een „orga-
nisme" en een *leucocyt* of witte bloedcel een
„orgaan" te noemen.

Kan men dus zowel bij organen als bij
organismen van levensverrichtingen spreken, als
ondersteltend keurmerk van een organisme stelt
B. het streven naar zelfbehoud en naar behoud
van zijn stof, of wat hetzelfde zegt: naar doel-
matige aanpassing en voortplanting, terwijl hij
als het *gemeenschappelijk* kenmerk voor het leven
van organen en organismen, o. a. de stofwissel-
ing en het reageren op prikkels stelt.

Bij een analyse of ontleding hunner functies
doet zich de vraag op: „in hoeverre deze
functies mechanisch materialistisch zijn te ver-
staan; of in hoeverre onstoffelijke oorzaken
dastoe bijdragen; en eindelijk, van welke orde
dese onstoffelijke oorzaken zijn en in hoeverre
wij ze kunnen analyseren."

Dit is het probleem, welks oplossing BUTEN-
DIJK heeft zoeken te benaderen.

Eerst in het IIe hoofdstuk van zijn essay
sien wij hem aan de benadering bezig.

Hier, in het Ie, spreekt hij dan verder nog
over zijn daarbij gevolgde methode.

Hij toont zich daarbij bewust te zijn, dat bij de
benadering der oplossing van een probleem, als
sich hier in het natuurgebied, op het gebied
van de levende stof voortdort — in dit geval: de
verrichtingen van organen en organismen, —
naast de zintuiglijke waarneming een causaal-
of oorsakelijk denken dienst moet doen.

Wij hier onderzoeker, die dus denkt, daarbij
werkt met de begrippen *oorsakelijkheid, kracht, orde,
stof en wet*, maar, omdat deze tot de hoogte of
metaphysische behoren, niet alle onderzoekers
er hetzelfde onder verstaan, geeft B. hier
een lezenswaardige uiteenzetting van zijn verstaan
dier begrippen.

Onder die begrippen neemt hij echter ook
op dat van „immaterialiteit" of „onstoffelij-
ke zakeelheid", iets wat trouwens bij een
probleemstelling als de hierboven vermelde,
waarbij althans de mogelijkheid van „onstoffelij-
ke oorzaken" niet bij voorbaat wordt uige-
scheld, ook te verwachten was.

Het getuigt daarbij van zijn bezonnenheid
wanneer hij zegt dat genoemd begrip „immate-
riele realiteit" scherp te onderscheiden is van
de begrippen „Ziel" en „God".

Wie als HANCKEL de „innerlijke ervaring",
welke ons van een „immaterialiteit" ver-
reket, voor zelfbedrog houdt, kan tot de
spodische uitspraak komen: „Die Welt-
geestliche muss ein physikalisches chemisches
Process sein".

Maar daarmee staat hij dan ook, zoals
BUTENDIJK zegt, „tegenover de algemeene
opinie der moderne natuuronderzoekers".

In de tegenwoordige, ook onder hen heer-
schende kenler, komt aan de innerlijke
niet minder dan aan de zintuiglijke ervaring
ten plaats toe.

Zoo ook in de kenler welke BUTENDIJK
accepteert.

Maar, zonder materialist te zijn en dus, gelijk
de moderne natuuronderzoekers, een „onstoffelij-
ke zakeelheid" te erkennen, kan men ook
zoo, door een *monisme* of „eenheidsleer" zijn
denken laten beheerschen. En dan zal daarin
niet voor een *eenheid* en dus onstoffelijke
ziel mee de mogelijkheid van voortbestaan
na het sterven, noch voor den persoonlijk
God, den Schepper en Onderhouder der wereld,
— plaats zijn.

Maar, anders is ook dit in het denken van BUTEN-
DIJK. Niet toch als vele moderne natuur-
onderzoekers, laat dese zijn denken door het
monisme beheerscht.

Reeds in zijn „een woord vooraf" doet hij
uitkomen, dat zijn SCHETS wil geven van uit
„een streng dualistische, cretialistische levens-
beschouwing, een beeld der werkelijke ervaring".

Maar ook wanneer hij op blz. 8 na het:
„Voor hem echter, die de realiteit van het Ik
rekenen en de innerlijke (psychische) ervaring
als goede en onmisbare methode aanziet, om
mede de ware voorstelling der wereld te kunnen
vormen, voor hem bestaan er ook onstoffelij-
ke oorzaken en realiteiten", — terstond
dese zin laat volgen: „Te meer nog voor
degenen, die meent, dat door bijzondere
openbaring ons waarheden zijn toegevoerd,
even zeker, ja nog zekerder, dan die welke
uit andere bron zijn geput." — dan be-
hoort men daar, na gezette lezing van het
gehele stuk, waarlijk niet tusschen de regels
door te lezen om te verstaan, dat hij zoowel
in den laatste als in den eersten zin
staat, ook voor zich zichzelf bedoelt.

Wat het begrip „Ziel" betreft zegt hij,
niet nergens op zijn mededeeling van later
onderzoek, reeds in dit inleidend hoofdstuk,
dat „het uitspreken is, dat in de organen
perce of deelen der psyche zijn *bestaan*". Iets
wat zeker met het bekende: „*foto in foto et foto
in foto*"

in *qualitatis parte corporis*", of, dat de ziel „ge-
heel in het gehele en geheel in welk deel ook
van het lichaam is", — een gedachte, ons van
den Neo-Platonist PLOTINUS toegekomen, — is
strijd is, doch wat toch aannemelijker schijnt
dan deze voorstelling. „De eenheid en ondeel-
baarheid der menscheelike ziel", voegt Buten-
dijk, — na een woord van niet onoverdreef-
spot met de heden-daagsche Theosophie, —
er aan toe, „wordt zoowel door psychologische,
ethisch-religieuze als ook natuurwetenschappe-
lijke ervaring ons als axioma opgedrongen".
En, al acht hij ook niet, dat in de *organen* psyche
bestaan is en dat bij den mensch de schors
der groote (en kleine?) hersenen slechts psyche
bestaat, — voor een bestaan der ziel ook na het
sterven spreekt hij zich overholven uit. Wel
zegt hij dat de onderzoeken van het spiritisme
daaromtrent slechts negatieve resultaten heb-
ben opgeleverd, maar hij zegt ook, „dat wij op andere
en vele groonden en overtuigingen omtrent het
bestaan der psyche zonder deze materiële voor-
waarden (deelen der hersenschors) acherneel
kunnen besluiten".

In mijn volgend artikel zal ik gelegenheid
hebben aan te wijzen, dat BUTENDIJK in zijn
wetenschappelijk denken evenster plaats geeft
aan het begrip „God" en wel bepaald aan
het Christelijk Theïstische.

G.

Uit de Pers.

Zich mengende in de verkiezingen in de Ned.
Herv. Kerk, schreef de *N. Rot. Crt.* de vorige
week dit:

Verkiezing te Rotterdam.

Morgen is hier te stede verkiezing voor 63 le-
den van het kiescollege der Ned. Herv. gemeente.
De verkiezing Geloof, Hoop en Liefde, (eth. orth.)
schrijft nu in een brief aan de kiezera, dat zij bij
het samenstellen van haar candidatenlijst, evenal-
voorige jaren er zich terdege rekenschap van heeft
gegeven, „dat het voor de gemeente van het groot-
ste gewicht is, dat zij wordt vertegenwoordigd en
bestuurd door mannen, Godvruchtig en bekwaam,
die voor de Hervormde kerk pal staan en haar
met hunne liefde schragen. Het bestuur dezer ver-
eeniging vestigt hierop thans vooral de aandacht,
n de Hervormde kerk, welke immers slechts als
Volkskerk de massa omvat en tot zich trekt
kan, mede door den invloed van het politieke
leven, dat helaas zooveel over vermindert, lang
naam maar zeker wordt vermindert tot eene Ge-
reformeerde Bijdenis Kerk, zoals dr. Kuiper haar
dierdijst heeft gegeven."

„In een te „Gravenhage verschenend kerkelijk
blad — zoo heet het verder — schreef dr. J. H.
Gerretsen, hervormd predikant aldaar, onlangs o.
m.: „Ik verwacht dat onze Kerk als Kerk van de
mannen van den Gereformeerden Bond zal blijven
voortbestaan. Onze Kerk zal een Gereformeerde be-
lijdeniskerk worden en als een cnaast de andere Ge-
reformeerde Kerken a en b voortbestaan. Het ver-
schil in Kerkopvatting zal tegenover de principieel-
leerstellende eenheid verdwijnen. Te gemakkelijk
ker zal dit kunnen geschieden, omdat in een Kerk,
opgevoerd in den stijl van den Gereformeerden
Bond de idee van volkskerk, het grootste verschil-
punt van heden tusschen de afgescheiden en
doelende eenheids in de Ned. Herv. Kerk an-
derdijst, toch te laag gaat. Dr. Kuiper, die in 1886
een kerkrechtelijke nederlaag leed, heeft wezenlijk
in onze Kerk getriomfeerd. Ook hier zal, zoals
telkens is geschied, een kerkrechtelijke overwinning
een wezenlijke nederlaag blijken te zijn."

„Hoewel genoemde predikant deze dingen met
groot voorbehoud zegt, heeft het bestuur dezer ver-
eeniging deze gelegenheid niet willen laten voorbij
gaan zonder zijn instemming met die woorden te
hebben betuigd. Indien men let op de vorderingen,
welke de Gereformeerde (Calvinistische) richting
den laatste tijd maakt, moet men wel tot de
overtuiging komen, dat met het bovenstaande
niet te veel gezegd is. Of is het niet bedenkelijk,
wanneer de gemeente in haar meerderheid partij
kies voor de richting, welke — te oordelen naar
den inhoud van het blad („Onze Vaans"), dat haar
hier te stede vertegenwoordigt — haar heil zoekt
o. m. in het bestudeeren en liefheeren der ...
Dordtsche leerregels? (Zouden er voor de Gemeen-
te dan werkelijk geen hogere dingen te bespreken
zijn? Kan het wel armer?) En is het ook niet
bedenkelijk, dat de Gemeente, door zulke vormen
overdenkingen van de wijs gebracht, allen daar
haar vertrouwen noch schenkt, wanneer een aan-
beveling van een candidatenlijst met Bijbelteksten
is opgetuigd? Zou een gewone zaak — want dat
is de verkiezing voor het Kiescollege, al heeft z
verstrekkende gevolgen! — dan niet op gewone,
d. i. nuchtere, wijze mogen worden besproken?
Moet in vrome levenskracht worden gezocht en
moeten dese goedmaken wat mogelijk ontbreken
mocht? Moet men toch wijzer word? De Gemeente
zou er wel bij varen en de Hervormde Kerk zou
niet gaan gelijken op een Gereformeerde Kerk,
als waarin men haar in de dagen der doleantie
met geweld heeft willen omzetten en welk streven
haar destijds met angst en schrik heeft vervuld."

Hierop zij geweten als op een verblijvend
teeken, dat, ook naar het oordeel onzer ethische-
moderne tegenstanders, de zaak, die ons op 't
harte ligt, steeds veld wint.

Al verstaan we toch zeer wel, dat hetgeen
hier wordt meegedeeld, sterk overdreven is, er
in deren stijl niet geen ander doel gewat was, dan
om geestverwanten tegen ons te prikkelen, ieder
voelt toch, dat er een kern van waarheid in
ligt, en dit is ons oorsak van blijdschap.

Steeds weten we er op, de Gereformeerde
Bond, met zijn orgaan in de *Waarheidsvriend*,
was het kleine begin van „grote dingen" die
komende zijn.

In de *Basuin* schreef Prof. Dr. Bouwman een
uitnemend artikel over de pluriformiteit der Kerk,
naar aanleiding van het door Dr. Doekes hiertegen
aangevoerde in het *Gereformerd Theologisch
Tijdschrift*:

In den laatste tijd zijn nog al eens bewaren
ingebracht tegen de voorstelling van de pluriformi-
teit der kerk. In aflevering 10 van het Gerefor-
meerd Theologisch Tijdschrift spreekt Dr. Doekes
de vrees uit, dat men dese dusgenoemde pluriformi-
teit der kerk blijkschap voor de aloude belijdenis
van de eenheid der zichtbare, georganiseerde kerk
in de plaats tracht te schuiven.

Wij moeten eerlijk verklaren, dat wij niet be-
grijpen wat de schrijver bedoelt, en welker schrij-
ver hij op het oog heeft. Had Dr. Doekes een
bepaald feit genoemd, bepaalde citaten uit ge-
schriften aangehaald, dan was misschien zijn rede-
neering gebleken waar te zijn, maar nu geeft het
den schijn alsof hij allen, die van oordeel zijn dat
zij niet den term pluriformiteit of veelvormigheid
der kerk, den feitelijken toestand van het kerkelijke
leven in zijne gedeelheid uitdrukken, aanwijst
dat zij trachten dese leer voor de leer van de
eenheid der kerk naar en deze belijdenis in de plaats
te schuiven. Het komt ons voor, dat dese beschul-
diging bestat onjuist is, en dat hij daarmee een
onrechtmatige beschuldiging uitsprekt.

Wat wil toch de term pluriformiteit zeggen?
Allereerst wordt er door uitgedrukt het feit, dat
de ene kerk van Christus zich aan ons ons voor-
doet in onderscheidene formaties. In de oude
Kerk en in de Middeleeuwen kon het nog schijnen
dat de Kerk in hare zichtbare gestalte een en
onverdeel was. De Westersche Roomsche Kerk
maakte er aanspraak op de enige ware Kerk te
zijn. Men leefde in die dagen geïsoleerd. De bewo-

ners van West-Europa kwamen niet, of bijna niet,
in aanraking met de Christenen in het Oosten, en
daarom kon de gedachte gekoesterd worden dat
de belijdenis van de ene kerk ook precies klopte
op de praktijk van het kerkelijke leven, wat den
nietigen vorm aangaf. Maar men zag voorbij dat
ook de Grieksche Kerk een eigen vorm van Kerkelij-
ken leven vertoonde, met een eigen belijdenis naast
de Roomsche Katholieke Kerk. Maar in en na de
dagen van de Reformatie in de zestiende eeuw is
de kerk roofter gesplitst in onderscheidene deelen,
dat wij niet meer kunnen spreken van eenheid
van Kerkvorm; want naast de Roomsche en de
Grieksche Kerk kwamen er onderscheidene Kerken
der Reformatie en hoe verder de geschiedenis van
Christus Kerk op aarde verloopt, hoe meer Kerken
en Kerkjes zich afscheiden en organiseren.
Men mag niet terecht betreuren, het feit bestaat,
en is niet te loochenen.

In de tweede plaats wordt er door uitgedrukt
dat de afzonderlijke Kerken eigen leven openba-
ren in de belijdenis, in kerkvorm, in theologie en in
de eigenaardige typeering der vroomheid. De Re-
formatoren stelden nu het standpunt waarop zij
zich zelf gesteld hadden, voor als het absoluut
juist, wijl zij van oordeel waren, dat zij voort-
setting waren van de aloude Kerk, dat zij met de
terugkeer tot de H. Schrift en tot de leer der
postelen de zuivere uitdrukking der waarheid
beleden en den schriftmatigen vorm der Kerk ver-
toonden. Vandaar konden zij de Roomsche Kerk
de valsche Kerk noemen, en de secten, die zich
van hunne Kerken afscheidden, als valsche Kerken
betitelen. Evenwel bleven zij volhouden dat in de
Roomsche Kerk toch nog iets van de Kerk aan-
wezig was. Wie Calvin hierop naleest, kan beide
gedachten bij hem vinden. Maar wijl het noodig
bleek dat de Kerken der Reformatie hun geloof
beleden in een eigen belijdenis en in een eigen
kerkrichting en liturgie kunne gedachten for-
meeren omtrent den vorm der inrichting, het be-
stuur en het recht der Kerk, benevens de wijze
van dienst, bleek het dat al die Kerken een eigen
typeering vertoonden, terwijl zij geloofden en trach-
ten de eenheid met het hoofd Christus te behouden
en uit te drukken. Zoodra dus meerdere kerkfor-
maties optraden, die elk voor zich zelf pretende-
ren de ware Kerk te zijn, maar zonder dat zij het
aanderton elkaars doop te verwerven, en de
saligheid te bewijzen aan hen, die van een andere
confessie waren, was daarmee feitelijk de plu-
riformiteit der Kerk gegeven.

Dese veelvormigheid in het kerkelijke leven
heeft ongetwijfeld haar schaduwzijde. Het moest
zoo zijn, zouden wij zeggen, dat allen, die door
het geloof in Christus zijn ingepant, waar zij ook
zijn, van welk volk en in welk land zij zich bevin-
den, ook een en den zelfden vorm van belijdenis
en kerkrichting bezaten, en allen in ééne kerkfor-
matie leefden, maar de praktijk leert het tegende-
le. Behalve dat ook de zonde haar droeve ge-
volgen in het leven der kerk laat gevoelen, is ook
de menscheid, hoewel ééne naar afkomst en
wezen, geheel verschillend getypeerd naar gelang
van de verschillende werelddelen, van aanleg en
geaardheid, die verschill opzichzelf zien niet
alleen in het natuurlijke leven, maar ook in het
geestelijk-kerklijk leven. De ontwikkeling en aan-
leg is een verschillende. Het inzicht in de Gods-
openbaring is niet dezelfde. Vandaar dat het bij
de vrijmaking van het leven bij de Reformatie
meest komen tot een onderscheiden getypeerd
leven in de christelijke kerk. De waarheid Gods
is te veel omvattend en te diep dan dat zij door
allen op dezelfde wijze wordt gezien en beleden.
Daarom is het niet ten onrechte gezegd, dat de
worsteling der geesten, die verschillende gevoelens
de strijd der meeningen niet alleen vruchtbaar
zijn voor het denkend leven, maar dat ook
die worsteling heeft bijgedragen om de waarheid
te verstaan van de veelzijdige wijsheid Gods.

De gereformeerden hebben dit ook van den be-
gine, al was het misschien niet in genoegeme
mate, doorlezen. Zij erkenden zelfs in den engeren
kring van een bepaald kerkelijk leven de vrijheid
der profetie, d. w. z. de macht of de vrijheid om
in sommige zaken een gevoel te hebben en uit
te spreken, dat van andere gevoelens verschilde,
in zaken, waarover de belijdenis zich niet uitsprak,
en zij erkenden tevens de tolerantie, als een mid-
del om de eenheid in het kerkelijke leven te be-
houden, doordat men de zwakkeren en dwalenden
tegenwoordig kwam.

Voorts erkenden zij de pluriformiteit in de een-
heid, omdat zij de Lutherische kerken als zuster-
kerken erkenden, en ook op de Synode van Dordrecht
afgevaardigden erkende van andere kerken,
die op sommige punten van eigen belijdenis af-
weken.

Maar is nu de voorstelling van de pluriformiteit
in strijd met de leer van de eenheid der kerk,
naar onze belijdenis? In geen deede. Onze be-
lijdenis spreekt van de kerk naar haar geestes-
wezen, naar haar geestelijk onzichtbaar zijde, zoals
zij ook naar haar zichtbare zijde naar buiten
wordt vertolkt. De kerk heeft haar eenheid in
Christus haar hoofd en opbehaart zich
over de gehele wereld, „vochtans te samen ge-
voeld en vereenigd zijnde met hart en wil in een
zelfden Geest, door de kracht des geloofs. Bij de
Kerk moet ieder zich voegen, onderhoedende daar-
door de eenheid in de kerk, zich onderwerpende
aan haar onderwijzing en tucht, den hals buigende
onder het juk van Christus, en dienende de op-
bouwing der broeders. Elk lichaam dat zich niet
aan den Woord Gods onderwerpt, mist het ken-
merk der ware kerk."

Hoe kan met die eenheid de leer der pluriformi-
teit in strijd zijn? Dit is nu zoo zijn als wij met
Rome het wettend in de kerk te vinden in het
zichtbare, in het Instituut, maar is niet zoo,
waar de kerk haar wezen zoekt, zoals de Gere-
formeerde kerk doet, in het onzichtbare. Het is
waar, de wijze waarop de eenheid der kerk door
velen om allerlei onwetende nietwaardige redenen
gekrenkt wordt, is diepdragend, maar dit kan niet
gezegd worden van alle kerkvorm. Voorts, al lijden
vele kerken aan een vitium originis, indien het
in haar bestaan, haar streven is om naar het
Woord te belijden en te leven, dan kan men sulke
kerken toch niet voor een valsche kerk be-
schouwen. Ook brengt de gedeelheid der kerken
allereel moeilijkheden met zich in de handhaving
van leer en tucht, maar als Gods weg, in zijn
aanbiddelijke voorziensheid, zoo is dat wij tenge-
volge van onze zonde de kerkelijke eenheid in
zoo menig opricht derren, dan moeten wij met
alle liefde, wijsheid en voorzichtigheid tegen die
uitwassen ons wapenen.

Al handhaven wij en moeten wij voor ons kerkelij-
ken leven handhaven, dat wij een ware kerk zijn,
eene zoo zuiver mogelijke openbaring van de
christelijke kerk, onze kerk is toch niet al de kerk,
en wij mogen niet zeggen dat er buiten onze kerk
geen saligheid is.

Moge dit beradigde en kalme antwoord Da.
Doekes overtuigd hebben, dat hij beter doet
met dezen strijd te staken.

Officiële Berichten.

De classis Zwolle heeft in hare vergadering
van 6 Febr. de heeren B. J. Jansen en D. Lijger,
candidaten aan de Theol. school, met algemeene
stemmen beroepbaar verklaard in de Geref.
kerken.

Aan de diaconien, leden van de Vereeniging
tot duurzame verzorging van minderjarigen.
Namens het bestuur van de Vereeniging tot
duurzame verzorging van minderjarigen, heeft
ondergeteekende de eer u te berichten, dat de
jaarvergadering onzer vereeniging D.V. 5 Maart
des morgens te half elf in het gebouw van
Kunsten en Wetenschappen te Utrecht wordt
gehouden.

Beleefd verzocht zij u, punten voor 't agendum

en den naam van den afgevaardigde vóór 1 Maart
aan haar adres te willen opgeven.

Het agendum zal in 't *Diaconaal Corresponden-*
tieblad van Maart worden bekend gemaakt.

Namens het bestuur:

MEVR. J. C. BRUMMELKAMP—ESSER,
secretaresse.

's-Gravenhage, Balistrat 170.

P.S. Diaconien, die zich nog niet als leden
deden kennen, worden vriendelijk verzocht dese
circulaire als ook aan haar adres gericht te
willen beschouwen.

Kort verslag van de vergadering der
kerken in de classis Zwolle, ge-
houden 6 Februari 1913 te Zwolle.

Art. I. Opening. Gezongen Psalm 119: 3.
Gelesen 1 Petrus 2: 1-12 en geboden.

Art. II. Moderamen: Da. H. te Velde, praeses;
Da. F. Bruinsma, scriba; Dr. J. Hanis, assessor.

Art. III. Da. Douma en Da. Toelen sien de
credentiebrieven na. Alle kerken zijn vertegen-
woordigd.

Art. IV. De notulen worden gelezen en
goedgekeurd.

Art. V. Examen praeparatoir van de broeders
J. B. Jansen en D. Lijger. De stukken worden
nagesien door de broeders Da. Westerbeek van
Eerten en Da. Brouwer en zijn in orde be-
vonden. Na het voordragen van een gedeelte
hunner vooraf ingeleverde predicaats-woorden
de beide broeders onderzocht en met alle
stemmen toegelaten om te staan naar den dienst
des Woords en der Sacramenten in de Gere-
formeerde Kerken. Hun zal hiervan acte worden
nigereikt.

Art. VI. Da. Elstoga en ouderling Grooten-
huis worden aangewezen om het kasboek van
den deputaat voor de emeriti en Da. Toelen
en Da. Bosch om het boek van den classicaalen
penningmeester na te zien. De broeders rap-
porteren later, dat de boeken in orde zijn.

Art. VII. Eekle instructie's worden be-
handeld: a. In de zaak van Ambt-Vollenhove (A)
worden als commissie van onderzoek aan-
gewezen: Da. H. te Velde; Da. J. Douma de
consulent, en ouderling B. van Bruggen; b. In
de zaak van Kampen de broeders Dr. J. Hanis,
Da. Gispens en Da. Wielenga, en een ouderling
uit de kerk van Zwolle en van Sassenwijk (B).
Dr. Hanis zal de commissie samenroepen.

Art. VIII. Rapport omtrent de zending op
Soemba wordt diimaal niet uitgebracht wegens
ongestelligheid van den deputaat ad hoc.

Art. IX. Rondvraag art. 41. Levert geene
bijzonderheden op.

Art. X. De vacaturebeurten worden geregeld.
Art. XI. De volgende benoemingen hebben
plaats: a. deputaten voor kerkvisitatie: Da. G.
Wielenga, Da. Westerbeek van Eerten, secundus
Da. H. te Velde; Dr. J. Hanis, Da. Gispens,
secundus Da. Brouwer; b. voor regeling van
classicaal examina: Da. Gispens en Da. Wielenga;
c. classicaal-correspondent: Da. Elkes; d. voor
Rheine: Da. Toelen; e. classicaal penningmeester:
Da. Gispens; f. voor de emeriti-predikanten (ka)
ens: Dr. Westerbeek van Eerten; g. voor hulp-
behoevende kerken: Da. te Velde; h. voor
regeling vacaturebeurten: Da. te Velde en Da.
Brouwer; i. archivaris: kerk van Zwolle; j. cor-
respondent Theol. School: Da. J. Bosch; k.
deputaat voor de zending: Da. G. Wielenga; l.
kerken voor approbatie van beroeringen:
Zwolle en Kampen.

Art. XII. Roepende kerk voor de volgende
classis is Genemuiden; praeses Da. Toelen;
assessor Da. te Velde; scriba Da. F. Bruinsma.

Art. XIII. Sluiting. De assessor sluit de ver-
gadering met dankzegging en gebed.

Op last der classis: J. HANIS.

Kort verslag van de vergadering der
classis Axel, gehouden 6 Febr. 1913

Art. 1. Da. G. R. Kuiper opent namens de
roepende kerk van Schoondijke op de gebruikelij-
ke wijze de vergadering. De credentiebrieven
worden nagesien en in orde bevonden.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. De
kerk van Zaamlag heeft twee instructies.

Art. 2. Het moderamen wordt aldus samen-
gesteld: Da. G. R. Kuiper, praeses; Dr. W.
van 't Sant, scriba; Da. H. van der Wal, assessor.

Art. 3. De praeses spreekt namens de classis
zijn blijdschap uit, wijl de pogingen, aangewend
door de kerk van Zaamlag, om weer een eigen
Dienst des Woords te verkrijgen, met verrassende
gunstigen uitval werden bekroond.

Art. 4. De notulen der vorige vergadering
worden gelezen en goedgekeurd.

Art. 5. Rondvraag art. 41 K. O. Axel A
vraagt: wat verstaat men er onder om als gast
bij ene kerk in te wonen? Na eene korte
discussie, dese vraag betreffende, benoemt de
classis, van oordeel zijnde, dat het stelsel van
gasten, een abnormale toestand is in het kerkelijke
leven, deputaten, met de opdracht een onderzoek
te stellen naar de kerkelijke grenzen en afwij-
kingen, die daarbij gevonden worden. Da. Hulsje
deelt mee, dat broeder G. Meertens als
diaken is afgetreden en heeft opgehouden depu-
taat voor de Prov. kas voor behoeftige idioten
ent. te zijn. In zijn plaats wordt door de
classis benoemd broeder A. J. Tazelaar. De
kerk van Zaamlag verzoekt om aan de kerken
in de classis uit te reiken een vijftal exemplaren
van de visitatieregeling in de Gereformeerde
kerken van de classis Axel. Hieraan wordt
voldaan. Tevens wordt haar een antwoord ge-
geven op de vraag: Hoe te handelen met doopen
leden der gemeente, die gevallen zijn in een
roede tegen het zevende gebod en die hiervan
belijdenis willen doen voor den kerkeraad en
in de gemeente, voordat de zonde openbaar
geworden is.

Art. 6. De door de classis uitgenoodigde
deputaten art. 49 K.O. komen ter vergadering;
worden door den praeses verwelkomd, en na
de noodige inlichtingen ontvangen te hebben,
in de gelegenheid gesteld, haar van grondig
oordeel en van bijzonder advies te dienen inzake
den stand der ineenstemming van de kerken te
Axel A en B.

Art. 7. Eekle rapporten worden uitgebracht
en evangelisatiebeurten geregeld.

Art. 8. De kerk van Axel A spreekt de
wenscheelijken uit van het zenden van een
afgevaardigde der classis Axel naar het Congres
voor Gereformeerde Evangelisatie, dat D.V. op
Dinsdag 8 en Woensdag 9 April te Amsterdam
gehouden zal worden. Besloten wordt Da. Bruins
af te vaardigen.

Art. 9. De kerk van T. ontvangt advies in
een tweetal tuchtraken. Eveneens de kerk van D.

Art. 10. De kerk van Zaamlag doet mede-
deeling van de aanneming van het beroep van
Da. de Walde, die medio Maart intreedt denkt te